

ТРИБУНА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

УДК 347.78:004.738.5

Ліннік Ю.В.

студентка коледжу
Харківського економіко-
правового університету

Ефективна боротьба з порушенням прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет: що для цього необхідно змінити в українському законодавстві?

Анотація. Стаття присвячена проблемам, які перешкоджають ефективній боротьбі з порушенням прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, мережа Інтернет, інформація, піратство.

Аннотация. Статья посвящена проблемам, которые мешают эффективной борьбе с нарушениями прав интеллектуальной собственности в сети Интернет.

Ключевые слова: право интеллектуальной собственности, сеть Интернет, информация, пиратство.

Summary. The article is devoted problems which hinder to the fight against violations of intellectual ownership rights in a network the Internet.

Keywords: right of intellectual ownership, a network is the Internet, information, piracy

Загальнодоступність та зручність, швидкісний пошук та використання інформації, можливість зв'язку зі своїми рідними та друзями із будь-якого куточка світа: здавалося б Мережа Інтернет просто не має недоліків. Але ж ні, попри усі беззаперечні переваги, з одного боку, існує низка юридичних проблем – з іншого. Вони пов'язані з законністю даної інформації, її авторством, забезпеченням безпеки даних, їх цілісності. У електронній обчислювальній техніці поняття безпеки достатньо широке. Воно включає в себе і збереження цінних даних, і захист інформації від внесення до неї змін не уповноваженими на те особами, і збереження таємниці листування. Мені здається, що на сьогоднішній день мережа Інтернет та інфор-

маційна безпека є несумісними.

Насправді, Інтернет існує лише як глобальна «скриня», переповнена інформацією, прибори її звідти і Мережа відразу втратять свою актуальність та затребуваність. Наймовірною швидкістю її популяризації не дозволяє створити насправді ефективні засоби захисту збережених у ній даних. Як ми бачимо, перешкод для створення безпечного Інтернету чимало, але будь яка задача має рішення.

Розглянемо актуальні проблеми, які перешкоджають ефективній боротьбі з порушенням прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет:

1) підміна авторства інформації (наприклад, від вашого імені може бути відправлено лист (спуфінг); web-вузол може назвати себе електронним магазином, приймати замовлення, отримувати кошти за товар, при цьому не відправляючи його);

2) модифікація інформації (початкове повідомлення змінюється, або повністю підмінюється);

3) перехват інформації (модифікація не відбувається, але її конфіденційність порушена);

4) піратство (порушення авторських прав, нелегальне копіювання та розповсюдження комп'ютерних ігор, фільмів, музики, програм тощо);

Пропоную проаналізувати таку проблему, як піратство в Мережі Інтернет. Проблема піратства в Мережі така ж глобальна, як і сама Мережа. Тисячі людей щоденно скачують контрафактний контент і абсолютно схвалюють це. Насправді, проблема піратства почалася не з Інтернету. Такий пристрій, як аналоговий мікрофон, вже був піратською машиною, яка дозволяла будь-якій людині дублювати музичні, а потім і відео записи. Захисники авторських прав почали обурюватись ще тоді. З розвитком технічного прогресу проблема піратства тільки поглибилась. Ще у Радянському Союзі пірати відчиняли доступ до незаконної інформації, і це стосувалося не лише «розбещуючого впливу Заходу», але й, наприклад, пісень Висоцького: вони розповсюджувались «у народі», безумовно, у піратський спосіб.

Яка ж шкода піратства в Інтернеті? До початку розвитку технічного прогресу боротьба з піратством була набагато простішою: у правопорушника не було можливості ховатися за саваном анонімності – тільки-но його помічали, то відразу ж застосовували певні санкції. З розвитком техніки і технологій заявила можливість по-

рушувати закон і бути абсолютно невідомим, а звідси й непокараним. Звичайно, ми розуміємо, що будь-який пароль можна зламати, до будь-якого вірусу можна створити антивірус, будь-якого аноніма можна розпізнати. Але чи окупить мета засоби? Важлива властивість Інтернету з боку анонімності складається в наступному: дуже малі кошти зі сторони користувача на забезпечення анонімності приводять до дуже великих коштів для його викриття.

«Захист інтелектуальної власності – це основа для інновацій», – каже Девід Фінн, юридичний радник підрозділу Microsoft по боротьбі з піратством і контрафакцією. «Ситуації, коли люди витрачають час та значні ресурси на плекання ідеї, або витвір продукту тільки для того, щоб їх ідеї було вкрадено, роблять недоцільним цикл конструкторських та дослідницьких робіт, що призводить до зменшення інвестицій в нові ідеї. Піратство вбиває інновації».

Зі слів юриста із захисту інтелектуальної власності Microsoft у країнах Східної Європи Олександра Страха: «Захищаючи авторські права, ми захищаємо наших користувачів. Першочергова задача для нас – донести до користувачів цінність ліцензійних програм і забезпечити безпеку користувачів від ризиків, пов'язаних з піратством. Це можливо тільки в ситуації, коли в запобіганні піратству задіяні асоціації з захисту авторських прав, правоохоронні органи й правовласники». Захист інтелектуальної власності стимулює інновації, що веде до економічного зростання, створення робочих місць, підтримки у розвитку інтелектуально насичених галузей.

Способи вирішення проблеми піратства в Україні. У червні 2011 р. Держслужба інтелектуальної власності підготувала законопроект «Про захист авторських та суміжних прав в Інтернеті». Ініціатива відомства спрямована на боротьбу із зростаючим рівнем піратства в Мережі, говориться в аналізі його регуляторного впливу. Законопроект пропонує правовласникам звертатися із скаргою на піратські сайти в Держслужбу інтелектуальної власності. При зверненні заявник надає копії реєстраційних документів, нотаріально завірени копії договорів, які підтверджують його авторські або суміжні права, перелік піратських файлів, розміщених в Інтернеті, а також завірени у нотаріуса переклади документів, якщо вони випущені на іноземних мовах.

Одночасно правовласник має звернутися до хостинг-провайдера, на потужностях якого розміщено піратський контент. Останній, в свою чергу, зобов'язаний у дводенний термін сповістити

адміністрацію ресурсу про скаргу. Після отримання вищевказаних документів Держслужба у десятиденний термін зобов'язана прийняти остаточне рішення про те, чи має місце порушення авторських або суміжних прав, а потім скерувати рішення заявнику, адміністрації ресурсу та хостинг-провайдеру. За розгляд документів відомство стягує плату як з правовласників, так і з власників ресурсу – 1% непоподаткованого мінімуму (0,17 грн.) за кожний аудіо файл, відео файл, або комп'ютерну програму, зазначену в заяві.

У випадку, якщо контент, якій розміщено на дата-центрі, визнаний піратським, хостинг-провайдер зобов'язаний заблокувати доступ до файлів, а якщо така технічна можливість відсутня – відключити ресурс від Інтернету. До того ж, дата-центри зобов'язані розривати договори з сайтами, які більш ніж тричі за рік викривалися в розміщенні піратських файлів.

І дійсно, даний метод почав працювати. 31 січня 2012 р. відомий та популярний файлообмінник EX.ua був закритий в рамках розслідування кримінальної справи за ч. 2 ст. 176 Кримінального Кодексу України (про порушення авторських та суміжних прав). Розслідування проводилося більш ніж півроку та було ініційовано міжнародними компаніями. За словами заступника керівника прес-служби МВС Сергія Бурлакова: «Було проведено обшук, санкціонований судом. Вилучено велику кількість комп'ютерної та мережевої техніки, приблизно 200 серверів, контенту на них більш ніж на 600 терабайт». Проте достатньо відкрити будь яку сторінку в Інтернеті, яка описує дану ситуацію, відразу буде видно абсолютно негативне ставлення користувачів до таких методів боротьби. Це суттєво ускладнює і без того важку проблему захисту авторських прав. Окрім цього інших суттєвих дій прийнято не було. Все почалося і відразу закінчилося на закритті вищевказаного сайту.

Метод, розроблений Держслужбою інтелектуальної власності, має свої недоліки, які видно неозброєним оком. Не кожен автор має час на проходження такої, досить довгої, процедури доказу свого авторства. Не кожен автор має кошти на це. До того ж, якщо закриється один сайт з піратською інформацією, то з'являться десятки його копій.

Отже, ми бачимо, що описана нашим законодавством система не може бути ефективною, доки не буде удосконалена. Пропоную подивитися, як така глобальна проблема вирішується закордоном. Результат дослідження рівня використання піратського програмного

забезпечення у світі за 2007 рік:

- Країни з найнижчим рівнем піратства у Мережі:

- 1) США – 20%
- 2) Люксембург – 21%
- 3) Нова Зеландія – 21%
- 4) Японія – 23%

- Країни з найвищим рівнем піратства:

- 1) Вірменія – 93%
- 2) Молдова – 92%
- 3) Азербайджан – 92%
- 4) Бангладеш – 92%
- 5) Зімбабве – 91%

Рівень комп'ютерного піратства в країнах БРІКС (англ. BRICS — скорочення від Brazil, Russia, India, China, South Africa) — група з п'яти країн: Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південно-Африканська Республіка. Скорочення BRIC було вперше запропоновано Джимом О'Нілом (англ. Jim O'Neill) у листопаді 2001 р.) склав 75%. В Україні найбільш суттєве зниження рівня піратства відбулося у 2005 році: з 91% до 85% , а у 2007 р. показник склав 83%. Дослідження проведено Асоціацією виробників програмного забезпечення (BSA – Business Software Alliance).

Дослідники засвідчили, що зниження комп'ютерного піратства тягне за собою появу тисяч нових робочих місць і мільярди доларів економічного зростання за рахунок збільшення податкових надходжень для розвитку різноманітних програм та послуг. Так, зниження піратства на 10% дозволить створити 2600 нових робочих місць, збільшити надходження до держбюджету на 69 мільйонів доларів податкового збору і забезпечить українську економіку додатковими 941 мільйонами доларів.

Боротьба з піратством у Сполучених Штатах Америки. 26 жовтня 2011 р. до Палати представників Конгресу США було внесено законопроект під назвою Stop Online Piracy Act, скорочено SOPA (укр. – Акт про припинення онлайн-піратства). Даний законопроект розширює можливості американських правоохоронних органів та правовласників у боротьбі з нелегальним контентом в Інтернеті, торгівлею інтелектуальною власністю, захищеною авторським правом, та контрафактом.

Згідно з законопроектом, будь-який учасник діяльності в мережі Інтернет зобов'язаний за зверненням правовласника припинити надання послуг ресурсу, обвинуваченому у піратстві, й припинити з

ним будь-які взаємодії (заблокувати канал оплати контенту, призупинити рекламний контракт, повністю заблокувати сайт для відвідування, заборонити платіжним системам проводити платежі на користь сервісів тощо).

Особливо сильно від цього постраждали б соціальні мережі та пошукові системи. Згідно з цим законом, правласники можуть нескінченно судитися з Google, Facebook, Yahoo з приводу розміщення зносок на піратський контент. В Google підкреслюють, що щоденно реагують на подібні судові претензії, причому їхня кількість складає біля сотні за день.

Економісти зазначили, що прийняття закону SOPA може призвести до зниження Інтернет-ринку США. А у цій країні Інтернет-індустрія забезпечує 3,4% ВВП. Законопроект зіштовхнувся з масовим вираженням протесту. Вже через кілька днів найвпливовіші Інтернет-компанії виступили проти нього. Серед протестуючих виявились майже всі лідери індустрії: Google, Facebook, Yahoo, Twitter, Mozilla, eBay, LinkedIn, AOL і Zynga. На думку представників цих компаній, прийняття цього закону фактично означає встановлення цензури в Інтернеті. Це, в свою чергу, негативно вплине на розвиток Інтернету в цілому. Попри це, в компанії Google розцінюють онлайн-піратство як небезпечне. Зі слів Кетрін Ояама, директора із захисту авторських прав в Google, якщо піратство буде розповсюджуватись такими ж темпами, як і зараз, то така ситуація буде погрожувати розвитку Інтернету в цілому.

Через кілька днів після того, як стало відомо про законопроект, суд ЄС прийняв безпрецедентне рішення. Рішення суду не забороняє блокувати доступ до певного ресурсу, однак карати користувачів за такі дії суд заборонив. Цей приклад показує, що «затягування гайок» вже неможливе. Діяти треба лояльніше і тонше, використовуючи метод знаходження компромісу між обома сторонами.

Боротьба з піратством вічна та інтернаціональна, проте, можливо, варто не забороняти її, а допомагати їй розвивати, але коментую:

по-перше, якщо у людини буде можливість купити, чи подивитися фільм, або музику за низьку ціну в Інтернеті, вірогідність того, що вона це зробить, зростає. Знижуючи ціну на ліцензійну інформацію й одночасно підвищуючи штрафи за використання піратського контенту, можна досягти кращих результатів;

по-друге, багато людей скачують фільм не через те, що хочуть

нашкодити його автору. Можливо у мешканця далекого містечка Куп'янськ є Інтернет, але немає магазину з ліцензійними дисками. Коли в усіх буде можливість легально придбати чиюсь інтелектуальну власність, тільки тоді можна буде починати здійснення покарання.

Найкращим рішенням, на мою думку, є:

1. Впровадження платного користування інтелектуальною власністю в Мережі Інтернет.
2. Створення спеціальних структур, функцією яких буде контроль за повною легальністю використаних файлів.
3. Заснування:
 - інтернет-кінотеатрів, фільми, в яких будуть співпадати за датами в реальних кінозалах;
 - інтернет-бібліотек;
 - аудіо-магазинів тощо.
4. Повне видалення піратського контенту з Мережі, серверів-сайтів. Паралельне з цим впровадження платних вищевказаних магазинів, кінотеатрів, бібліотек та ін.
5. Розроблення зручної системи оплати за користування інтелектуальними послугами (див. 3).
6. Слідкування та підвищення якості та зручності у користуванні такими послугами.

Спочатку оплата за такі послуги має бути мінімальна – це допоможе людям скоріше звикнути та адаптуватися до таких змін.

Хотілося б акцентувати, що лише поступове введення таких змін може надати результат. Ми побачили, що навіть чисельні випадки залучення до відповідальності не відбивають у людей бажання використовувати піратську продукцію. Це обумовлено свідомістю людей, у якій так і не склалося поняття про те, що використання контрафактної продукції являє собою злочиння.

Література:

1. Закон України «Про інтелектуальну власність»
2. Підручник «Право інтелектуальної власності» за редакцією О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького.
3. Журнал « Міжнародне Приватне Право» 2013 р.
4. Журнал «Цивільне Право» 2012 р.